

Učiteljski

TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli, in velja za celo leto 2 gold. 50 kr., za pol leta 1 gold. 30 kr. Spise in dopise prejema vredništvo, narečnino, oznanila pa prejema in oskerbuje razpošiljanje založništvo.

List 18.

V Ljubljani 15. septembra 1873.

Tečaj XIII.

Pokorščina.

III.

Ako si učitelj že kar sam na sebi zna pridobiti veljavo in pokorščino, pa ljubeznjivo in prizanesljivo ravna s svojimi učenci in gojenci, ako ima tudi izvrstne dušne darove in je tudi zapoved, katero daje, do bra po zadržaji, obliki in po okolnosti, zgoditi se more dvoje. — Gojenec ali uboga, ali ne uboga.

Ako spolni zapoved, ne zadosti samo unanjemu povelju, marveč naravna tudi svojo notranjo voljo po volji zapovedovalca; нравna moč mu rase, privadi se pokorščine. Ako je njegov učenik sam na višji stopnji нравne pokorščine, vodil bo pokornega od stopnje do stopnje, nagibi za pokorščino bodo pri njem dan na dan blažji in bolj vzvišeni, in pripeljal ga bode do naj višje stopnje v pokorščini.

Ako pa gojenec ne uboga, kaj pa potlej? Ali mu bomo potem še večjo ljubezen skazovali in ga tako k pokorščini-prisilili? — Navadno se to dobro ne izteče; tako ravnanje pride véasih iz slabosti. Nepokorščina pa še večja ljubezen, to dvoje ni v notranji zvezi. Ako nepokoren otrok zapazi, da je nasledek nepokorščine še večja ljubezen, ni pričakovati, da bi popustil svojo termo.

Nekateri sicer pravijo, zagrešenemu naj se pred oči stavi njegov prestopek, spoznal bode svojo krivico in bo zanaprej drugače ravnal. — Dobro! ako pa otrok ne vé, da je kaj napačnega storil, in ga v tem še moremo poučiti, potem se pa od nepokorščine ne more govoriti, otrok bil je le neveden. Nepokorščina je vedoma in radovoljen prestopek, in

za prestopkom mora nastopiti kazen; to ni drugače! Poglejmo pa, kako se sme kaznovati.

Tukaj velja sploh vodilo: Kazen mora biti tako voljna, kar le mogoče. Kazen je zdravilo, in kar velja od zdravil, velja tudi tukaj: ako malo zadostuje, večjega treba ni. Stari Rimljani so to tako rekli: Quod fieri potest per pauca, non debet fieri per plura (kar se z malenkostjo doseže, zato ni treba velikosti). Tako tudi tukaj! Kjer je dosti pogled, tam ni treba persta žugajè vzdigovati. Kjer je dosti, da perst vzdigneš, ne prideni svarilne besede. Dokler še beseda pomaga, ne hodi dalej! Gojitelj ima tako bogato založnico ostrega orožja, samo da se varuje, vsega kar na enkrat se posluževati, ker silno žalostno je, ako učenik reče, sedaj pa res ne vem, kaj bi začel.

Kar se tiče kakovosti (vlastnosti) kazni, ravna se ta vselej po stopnji, do katere je otrok že prišel v svoji pokorščini. Pedagogična kazen se ravno v tem loči od deržavlanske kazni; perva namreč (pedagogična) gleda bolj na osebo, druga pa bolj na prestopke, kateri se ima kaznovati, dasiravno se tudi sodnik tako imenovanih olajšavnih okoliščin lahko poslužuje.

Šolske postave, katere bi stavile za gotove prestopke odločilne kazni, bi bile naravnost nespamet. Ako že sodnik pri sodbi gleda kolikor toliko na osebo, ali se je namreč obsojenec enkrat ali že večkrat pregrešil i. dr., bi bilo pri učitelju velika bedarija, ko bi kaznoval ne gledé na osebo, katero ima pred sabo.

Ako še otrok drugega ne zna, kakor da se podverže volji višjega in se vklanja oblasti, in je bil nepokoren zarad tega, da se ni zmenil za veljavno oblast, naj ta predenj stopi z ostromstjo. Nepokoren naj se kaznuje z ostrim pogledom, z hudo besedo, ali pa tudi na telesu, ako se mu drugače ne da dopovedati, da se mora oblasti podvreči. Ker poglavitna reč je to, da mora kaznovani čutiti višjo moč nad sabo. Z nepokorščino je pa ravno pokazal, da se za to ne zmeni. Kakor hitro pa spozna in čuti otrok, da mora pokoren biti, in da se pokorščini ne more in ne sme umakniti, dosežen je namen kaznovanja.

Ako je pa otrok prišel do tje, da ga ljubezen nagiba v pokorščino, in iz ljubezni izvira njegova ubogljivost, takrat odrecimo nepokornežu ljubezen. Spoznal bo potem, da se je pregrešil, da je razderel vez med sabo in gojiteljem, prizadeval se bo, da si vnovič pridobi ljubezen. — Rekli smo, da pri gojencu, kateri uboga le oblasti, mora gojitelj skerbeti, da postavi zopet veljavo pridobi, tukaj pa pričakujemo, da gojenec sam naravna pretergano vez, ker pri prvemu blaga dušna stran še ni dosti razvita, od drugega pa že kaj več pričakujemo, njegova nravnost mora biti že bolj uterjena. Z gojencem, ki uboga iz spoštovanja, ravna se kakor pri onemu, ki uboga iz ljubezni. Odrecimo mu spoštovanje. Kazen

mora biti sredstvo, po katerem gojenec spoznava, da je njegovo vedenje motilo blago razmerje, in kazen ga mora priganjati, da išče zopet naravnati prejšno razmerje.

Ako je bil pa neubogljiv tak, ki ravna vse z Bogom in zavoljo Boga, rabimo pri njem duhovne pripomočke, kakoršne imamo v sveti veri.

Nepokorščina je s surovo silo razderla naj globokejše in naj sve-tejše razmere duše z Bogom.

Skerbimo tedaj, da se nepokornež tega živo zaveda. To se bo zgo-dilo, ako mu pokažemo, da je zgubil notranji mir, da ga opominjamo, da naj sam sebe dobro presodi in premisli, da mu je le v poboljšanju najti tega, kar je zgubil. Ako je bilo pravo spoznanje, in resnični kes, pride pa potem terden sklep poboljšanja.

Poglejmo še poslednjič, kako se ima zveršiti kazen.

Vidili smo, da je nepokorščina povsod, kjer se je prikazala, preter-gala zvezo med gojiteljem in gojencem. Kazen ima pokazati kaznova-nemu bridkost, katera je nastopila zanj, vsled nepokorščine. A jasno je, da je tudi kaznovalecu bridko, ko vidi napčnosti, katere so se zgodile. On vidi namreč, da je vse njegovo prizadevanje zastonj, ves njegov trud, blažiti gojenca, je zgubljen. In ravno pri kaznovanju mora pokazati kaz-novalec, da mu to bridko stane.

Nobena stvar pa ne žali kaznovanega bolj žarko, nego viditi zani-čevanje in zasmehovanje takrat, ko je kaznovan. Nikar tedaj pri kazno-vanju ne recimo: „Sedaj te pa imam, sedaj boš pa poskusil, kaj se ti pravi“. — Ako tako govorjenje ni brezčutno, je pa gotovo nespametno in nepredvidno; namesto poboljšanja pa nastopi sovraštvo in stud do kaz-novalca. Tak učitelj ali gojitelj si je pa sam kriv, da je vsled tega njegov težavni stan že veliko težavnejši in zopernejši, ker on ni več učitelj in gojitelj mladine, marveč kaj drugega.

O zemljepisnem nauku na srednjih šolah. *)

(Iz let. sporočila ljublj. višje realke l. 1873 posneto po spisu gosp. dr. Alex. Supan-a.)

Nauk o zemljepisji, pravi g. pis. v vvodu, ne prinaša sadu, kakor bi ga lahko. Vzroki so mu ti-le:

1. Na vseučiliščih se malokje zemljepisje razlaga kot samostalna veda, ampak večidel kot pritiklina k zgodovini . . . Zemljepisje marsi-

*) Ljudski učitelji smo že večkrat pisali in govorili o zemljepisnem nauku po ljudskih šolah. — Poslušajmo enkrat, kar gospod učitelj na srednji šoli piše o tem nauku. G. pis. marsikaj graja, pa tudi pove, kako bi se to ali drugo dalo popraviti. — Toda prepričajmo se sami!

komu ni drugega, nego obilica imen, števil in krajevih zanimivosti i. t. d.

2. Suhoparno prednašanje prejšnjih stoletij se je naj dalje ohranilo pri zemljepisji. Tudi sedaj, ko se v novejših časih ta veda razvija, zanimiva se občinstvo vse premalo za zemljepisno vedo, in nauk o tej vedni ne razumeva; povsod namreč mislijo, da učiti se zemljepisja se pravi ravno toliko, kakor učiti se statistike in krajevih popisov. Kdor tega več zna iz glave naštet, ta je bolj najden zemljepisec. — Dan danes pač vsakteri mora vediti, da zemljepisje nima kaj drugega, nego popis zemeljne poveršine same na sebi, in v njenem razmerji do človeka (da namreč kraj, obnebje i. dr. mnogo vpliva na človeka), da je tedaj vez med naravoslovjem in zgodovino, in v tem obziru posebno izobraževalno za slehernega. Kakor se pa sploh svet zaganja iz kota v kot, tako tudi tukaj. Priverženci stare šole so tirjali le politično zemljepisje, a priverženci nove šole so ga hoteli odpraviti. Spisovali so takošne bukve (Meinicke, Spörer), a spoznali so vendar le, da politični del se ne sme opustiti, ampak le prav omejiti, zemljepisni objekti (stvari) pa se vendar ne smejo razkosovati državnim upravam na ljubo, kakor je to v znani in zelo razširjeni zemljepisni knjigi gosp. dr. Kluna. (G. pisatelj beržko ne tukaj misli, reke, gorstva i. dr. se ne smejo opisovati po deželnih mejah, ampak v njihovi celoti, n. pr. reke od izvira do ustja.)

Za podučevanje v zemljepisji daje g. pis. analitiki prednost, vendar ni za to, da bi se zemljepisje začelo z zvezdoznanstvom, naj boljša metoda mu je tista, katera združuje analitiko s sintetiko; to na tanko določiti je težko in naj se prepušča učitelju. Merodajavno je tukaj, koliko so se otroci tega nauka učili v ljudski šoli, njih duševna zmožnost in njihovo število. A nekaj splošnih vodil se vendar lahko postavi in to razpravlja g. pis. v svojem sestavku. Hodili bomo ž njim od stopnje do stopnje, in ostajali pri tem, kar je za nas ljudske učitelje podučno.

Poglavitni nalog zemljepisnega nauka mu je ta, podučiti učenca, da pozna svoj rojstni kraj, svojo okolico, in ko je to spoznal, naj se brez premislika pelje v tuje kraje. In za to so važni vzroki. V 2. razredu se namreč začne z zgodovino. Kaj je bolj naravnega, kakor to, da se z zemljepisjem učenec uči tudi zgodovine teh krajev. Babilonska nižava, nilska dolina učenca še le potem prav zanimiva, ko sliši pripovedovati od ljudstev, katera so tukaj stanovala. Iz tega ozira, pravi g. pis. dalje, uči se v 2. razredu zemljepisje tujih delov sveta. Tudi je g. pis. teh misli, da je pedagogično, ako opazujemo človeka v njegovem zgodovinskem razvoju od kočovnika in priprostega poljedelca noter do izobraženega Evropejca, to se pa posebno vidi pri ljudstvih v Aziji, Afriki in južni Evropi, tako se pride od enojnega do zapletenega, od lahkega do težkega. Vsakteri, kdor se z mladino vkvarja, lahko spozna, da mladost

ložej razumeva priprosto in enakolično življenje azijskih in drugih narodov, kakor obertnost in omiko v Evropi. — Zato je učni črtež vse naj bolje vravnal. Iz Azije in Afrike prestopi učenec k balkanskem polotoku in Hispaniji, katera dela tako rekoč prehod iz krajev brez obertnosti v obertne kraje.

V drugem razredu realke bi učenec tudi lahko razumel moč in velikost Anglije na morji in v kupčiji, ter bo bistrournost Angleža pri napravi naselbin lahko spregledal; od pridelkov v Indiji je pa že slišal.

Da se pa učni črtež vspešno izpelje, zavisi naj več od tega, kako se zemljepisje podučuje v 1. razredu. Učni črtež (besede g. pis.) je tukaj nejasen, in izmed bukev v Avstriji navadnih ne ugajajo niti ene. Tukaj dovodi do cilja le eno; vsak strokovnjak naj pove svoje misli. Leta bodo minula, preden se to vredí, a začetí se mora. Jaz (g. pis.) deržal sem se „Schachta“*), kar se tiče verste poglavij. Poslušajmo sedaj gospoda pisatelja.

Sprehajajè se poleg Golovca sem učil učence spoznavati razne zemlje, (Bodenarten) in pri tem sem lahko pogovor napeljal na to, da si človek v vsakem kraji ne prideljuje svojega živeža po enakem načinu. Sicer je ljubljansko polje po večjem obdelano ali na mahu so še nekateri čisto neobdelani prostori, gole pečine bližnjih in dalnjih gor so nam bile za sedaj v izgled, da se po kamnatem svetu ne more orati, a nisem še tukaj povedal, da tla preveč vise in da je premerzlo obnebjè. Vsaka reč ob svojem času, in ne preveč na enkrat. Ko bi človek hotel večjo stvar n. p. kranjsko posavje, vsestransko razlagati, v ta namen, da bi učenci zemljepisne pojmove pri tem dobili, bi jih to od začetka gotovo zanimalo, in vprašanj bi ne bilo ne konca ne kraja, a konečno bi zadobili le nekateri bolj zmožni jasne pojmove o zemljepisnih začetkih.

Pot, po kateri sem hodil, pravi g. pis., je bila bolj počasna, a gotovejša. Za vsak pojem sem iskal kako stvar v okolici, ko so to videli in spoznali in tako od nje pojem zadobili, sem jim stvar z kratkimi besedami določil, tega so se po besedah na pamet naučili, in poslednjič sem vprašal, kako se to narisa? Ko smo kaki pojem tako na tri strani razpravljali, potem je na versto prišla kaka druga stvar.

Po teh splošnih opombah pojmo zopet nazaj k učnemu potu. — Ko so učenci spoznali razne zemlje, začeli so risati, in sicer po „Schachtu“ naj prej gozd, travnik, njivo. Naredili so načert „Latermanovega drevereda“ in njegove okolice. Učenci so tukaj videli načert znanega drevereda na tabli in v svojem sešitku in tudi so se vadili opozorovati. Eni

*) Po tej knjigi je tudi „Uč. Tov.“ razlagal zemljepisje v 8. teč. l. 1868, in potem je pristopil prihodnja leta 1869, 70 na Koroško, Kranjsko in Štajersko. In pret. leto mu je nekdo očital, da iz knjig prepisuje. Ali mora vsak, kateri kaj piše, vse sam prehoditi in pogledati?

so glavne dele drevoreda, kateri se križa, premerili na korake, drugi so šteli drevesa, tretji so ogledovali severno, četerti južno okolico in so o tem poročevali. Na podlagi teh poročil je nastala slika in pervikrat smo mogli rabiti pomanjšano mero (verjüngter Massstab), dasiravno nisem od nje nič posebej govoril. Ne rečem (g. pis.), da bi to ravno tako moglo biti, vendar nerad bi opuščal take vaje, ker zbujaajo bolj nemarne učence, in po njih pelje pot tudi do težavnega nauka o tleh in mapovanji tal (Terraindarstellung).

G. pis. pravi, da je ta del nauka, ki vpeljuje v zemljepisje t. j. namreč (o mapovanji) naj težavnejši, pa se tudi naj ložej razumeva, ker se da pokazati. G. pis. pravi, da se iz ljubljanskega grada pregledajo vse pglavitne navpične oblike (Vertikal-Formen). Precej pri Ljubljani je velika ravnina, na nji se vzdigujejo posamezni griči, vidi se od tod brazdoviti ali razoran Golovec, kateri na nekaterih sterminah kaže lego persti na gorskem središču, vidi se visoko gorstvo Grintovca, katero na vzhodno sterno propada, grebeni in veršaci se na njem dobro razločijo in kamniško sedlo je v tem gorstvu strogo izraženo, vidijo se poslednjič pohlevne kope južnega srednje-gorstva. Kdor je vse to vidil, ta pozna iz lastnega nazora vse navpične izražbe. Se ve da se povsod ne vidi kaj takega, in ljubljanska okolica je posebno srečna v tem oziru, vendar ni ga kraja v Cislajtaciji, ker bi ne bilo teh naravnih pripomočkov za nazor, le porabiti se morajo. Kdor pa talne podobe ali razmere (Terrainformen) učiti hoče med štirimi stenami, ta ne bo nikdar nič dosegel. Tudi nič ne pomaga, učenca pošiljati, da naravo opazuje; ali tega ne bo storil, ako pa stori, nima kažipota in ne razume, kar vidi. Učenik naj gre z učenci v naravo. Tudi naj boljša povisje in ponižje izražujoča mapa (Relief-Karte) nazor ne nadomesti; kajti, ne gledé na to, da ne more v pravem razmerju izraziti navpično vzvoto (vertikale Erhebung) in obzorno širino (horizontale Ausdehnung) in zarad tega zbuja napačne predstave, nima vendar nikdar toliko moči, kakor narava. Dobre so povisje in ponižje izrazujoče mape, ako imajo majhne kraje v meri kolikor mogoče veliki. Rabiti bi se imele pa le v 1. razredu. V drugih razredih, ko učenci podobo in bitstvo mape že bolj poznajo, daje ta že bolj jasne predstave. Dobre bi bile podobe iz mavca za posamezne navpične oblike in izverstni pripomočki v nazor, — ko bi bile!

G. pis. nam pove, da je po „Schmidt-u“ napeljeval učence, kako se načertajo razna tla. Začeli smo bukve naklonjene ali povešene na lik raznim kotom čertati tako, kakor se od verha vidijo, in ta misel, dasiravno ne nova, bila je izverstna. Potem smo risali piramide in kopice (kegeln).

(Dalje prih.)

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

59. Kar je Metelko na gimnaziji jel učiti slovenščino, je v začetku šolskega leta navadno posebej ob kratkem ogovoril učence — se vé — po nemški. Po listkih so zaznamnjani nekteri taki ogovorčki, na pr.: Ljubi moji akademiki! Časove razmere so pripomogle, da je visoko naučno ministerstvo naš materin jezik ukazalo učiti po vsi gimnaziji. Učenje jezikov je rés posebno pomenljivo postalo danes, kar so mnogoteri narodje približali se po železnicah med seboj in se je jako povejšalo občevanje med njimi. Pa tudi brez tega bo več let nadaljevano temeljito učenje maternega jezika našega prineslo še druge koristi, ki so visoke pomembe; ker v našem od stvarnika vzlasti umetno vravnem maternem jeziku tičí kot v kali vsa umoslovna ali logika, ktera se še le po pravem učenji jezikovem pokaže in zjasní, in tako dobí naš duh lučí in podpore v svojih pravilih.

Pozdravljam vas, ljubi moji akademiki, z velikim veseljem! — Zdi se mi to spreveliko veselje, imeti pred seboj prav poštene in marljive mladenče, kteri po svoji poštenosti ali nrvnosti, pridnosti in blagi prizadávi, olikati si dušne moči in darove, dájó veselo upanje, da bodo kedaj dobri možje. Dragi moji akademični prijatli! V mladosti si človek s svojim čednostnim vedenjem, s svojo pridnostjo, razširjevaje in vterjevaje si svoje vednosti, pripravlja srečno prihodnost. Lepo popisuje to klasik govornik Ciceron, češ, da kakor se iz kakošnosti rastlin soditi in terdno sklepati more, kako sadje bodo rodile v prihodnje, tako se tudi iz vedénja šolskih mladenčev soditi in prav sklepati sme, kaka bodočnost se po njih pripravlja in kak sad prinesó kedaj. Klasično kakor vselej pové to Ciceron po svoje: *Studia, quae sunt in adolescentia, tanquam in herbis significant, quae virtutis maturitas, -et quam fruges industriae sint futurae.*

Kar moj nauk zadene, rečem le toliko, da dobro znanje slovnice je neogibno potrebno k dobremu napredku, in da nobena nevednost ne more tako malo ostati prikrita kot nevednost slovnična. Naj v slovnični vedi zaostali govori ali pisari kar koli hoče, povsod se kaže nevedneža. Slovnica obsega vse miselstvo in besedstvo, toraj je na njenem polji vse znamenito, vse tehtno, bodi si na videz še tako majhno. To nam kaže prav dobro Ciceron v besedah: *Non sunt contemnenda quasi parva, sine quibus magna constare non possunt.* Brez dobrega znanja slovnice nihče ne more ne ustmene ne pismene skušnje častno opraviti; s tém znanjem oboroženemu pa ne bo nepremagljiva nobena težava.

Marsikaj so staremu učitelju prizadéli mladi učenci, in v tem oziru ni brez pomena njegov — morda poslednji — ogovor do njih, kateri naj se kaže toraj po nemški, kakor si ga je spisal bil Metelko sam.

„*Meine Herren, da die Zeit der Erholung vorüber ist, so müssen wir zur Erreichung unserer Bestimmung unsere Kräfte anwenden. Jeder wünscht einen guten Fortgang zu machen, das ist natürlich, aber nicht jeder kennt die Mittel dazu, die einen guten Fortgang bedingen: und mancher, der sie zwar kennt, wendet sie nicht an, und so wird er Schuld an seinem Unglücke.*

„*Nachdem nun heutiges Tages mehr als je von den Studierenden gefordert wird, so ist es nöthig, dass sie die Mittel zu einem erwünschten Fortgange auch mehr als je nicht nur kennen, sondern auch beherzigen und anwenden. Die den Studierenden nie genug zu empfehlenden Mittel zu einem erwünschten Fortgange sind: nebst dem guten sittlichen Betragen vorzüglicher Fleiss und Aufmerksamkeit. Wem es daran gebricht, dem ist es absolut unmöglich beim Studieren Glück zu machen. Und jeder sieht es leicht ein, wie äusserst traurig die Lage desjenigen ist, der schon viele Jahre in den Schulen zugebracht, und endlich das Studieren ohne bessere Aussicht in die Zukunft aufgeben muss. Leider geräth auch mancher, dem man ein gesittetes Betragen, Fleiss und Aufmerksamkeit eben nicht absprechen kann, durch seine Unklugheit in die eben erwähnte traurige Lage; durch blossе Unklugheit hat sich mancher schon bittere Tage bereitet. Was hat daher der Studierende zu thun, dass ihm der erwünschte gute Fortgang gesichert werde? Die Antwort darauf findet jeder leicht bei sorgfältigem Nachdenken; denn jeder sieht es leicht ein, dass demjenigen gute Noten zu Theil werden, der durch sein kluges Benehmen den sämtlichen Professoren, die ihn nach allen Umständen pflichtgemäss beobachten müssen, immer gute Begriffe von sich beibringt. Man soll nicht bloss äusserlich gut scheinen; denn das wäre Heuchelei, sondern man soll wirklich gut sein, und sich dann auch äusserlich gut zeigen. Es geschieht leider auch, dass mancher durch seine Unachtsamkeit und Unklugheit äusserlich schlecht erscheint, der es aber nicht ist, und nachdem alles Aeussere notirt wird, so soll sich der Studierende vor dieser Klippe, an der sein Glück scheitern könnte, sorgfältig hüten.*

„*Es liegt schon in dem Charakter eines jeden Menschen demjenigen, von dem er einmal schlechte Begriffe aufgefasst hat, nichts zu trauen, nichts nachzusehen, und wohl auch oft kleine Fehler für gross zu halten; demjenigen hingegen, von dem er eine gute Meinung hat, viel zu trauen und ihm manche Fehler nachzusehen, ist eben so folgerichtig, und in der Erfahrung gegründet. Daher kommt es, dass mancher in Vergleich zu Andern zu schlechte und unverdiente Noten erhalten zu haben glaubt; allein bei näherer Betrachtung wird er finden, dass er doch nur selbst*

daran Schuld ist, indem er durch sein leichtsinniges Betragen alles Vertrauen verscherzt hat. Seine Censoren waren daher gegen ihn keineswegs ungerecht, indem sie nach den über ihn erhaltenen Begriffen urtheilten, und nach ihrer subjectiven Ueberzeugung, von der sie mit gutem Gewissen nicht abgehen können, handelten. Jeder einzelne befeisse sich in Allem eines solchen Benehmens, dass die sämmtlichen Professoren die subjective Ueberzeugung seines guten Willens über ihn gewinnen, und das ganze Collegium betrage sich so, dass jeder Professor jederzeit mit Freuden hereinkommt, dann sind Ihnen die besten Noten und der erwünschteste Fortgang gesichert, was ich jedem vom Herzen wünsche.

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo:

Kar lepega vidiš, hvalevrednega slišiš, koristnega skusiš, zapiši! — Po tej poti otmeš marsikaj pozabljivosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni spominek po prislovcu latinski: „*Litera scripta manet*“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

Ker od Jozefinum-a ni dalječ do cesarske sirotišnice, in ker sem imel ravno še čas, podal sem se tudi tje. Da sem storil to, ne bo mi žal, dokler bom živ; in kdor zmed učiteljev pride na Dunaj, naj ja ne opusti, pogledati si ta izverstno-izgledni vstav, ki v vsi svoji osnovi za-sluzi imenovan biti uzor skerbne mladinske odreje in tudi odlične šole. Naj zapišem toraj o tem kaj več.

Pozvonivši pri vežnih vratih se mi one jaderno odpró, in predstavši se prijaznemu vratarju iz reda šolskih bratov kot učitelj iz Kranjskega, ter naznanivši mu željo, da bi se rad soznanil z notranjo vravnavo vstava, me pelje ob vhodu v lično, s slikami presvitlega cesarja, cesarice, cesarjeviča Rudolf-a in nadvojvodinje Gizele ozališano sprejemno ali govorno sobo (Empfang- oder Sprechzimmer), ponudi mi sedež, in pravi, da me hoče koj gosp. predniku oglasiti. Kmal pride jako priljudni in omikani g. prednik, in na vnovič razodeto željo, da bi si rad ogledal vstav, me z naj večjo radovoljnostjo pelje sam po mnogoštevilnih sobah in prostorih obširnega poslopja. Pričela sva pri oni izbi, v kateri se shranjujejo raznoverstni učni pripomočki. Razna žitna plemena viditi so tu z bilkami in sadeži vred enako tablam v okvirih in pod steklom; ravno tako pred-očujejo se tudi druge rastline. Dalje so viditi mnogoverstna semena žitna, kermna in drevesna; — različna lesenina, prerezana po sredi, da je viditi notranja, kakor tudi zunanja stran z lubjem vred. Po stenah pa visi mnogo slikarj, ki kažejo načerte za razne gospodarske stavbe,

orodje itd. — Druga soba, v katero sva prišla, bila je knjižnica, in sicer razdeljena v dvoje, pedagogični in ascetični oddelek. — Tretja izba bila je stanica gosp. prednika samega, v katero sem memgrede pogledal. — V četerti sobi vidil sem zopet jako znamenite reči. Živalstva natlaččenega (našopanega) se dokaj tukaj shranjuje; zlasti ptičev domačih, divjih in ptujozemskih. Dalje se nahajajo tu präparati fizikalni in mehanični, kakor tudi elektrizirni stroj. Tudi se v tej sobi shranjujejo risarski in pisni šolski izdelki vsih razredov. Tako izverstnih slikarij raznih sort in tudi lepopisov je med temi zbirkami za viditi, da se kar ni za prečuditi. (Memgrede naj opomnim, da ima cesarska sirotišnica sama za se lastno šolo, in sicer vse štiri razrede normalne [ljudske] šole, in spodnjo realko.) — Peta soba, v katero me je g. prednik pripeljal, bila je sprejemnica za odlične goste, ali kakor Nemci pravijo „Sitzzimmer“. Krasne slike (porträti) cesarice Marije Terezije; cesarjev Jožefa in Franca Jožefa; nekega posebnega dobrotnika vstava, Cahos po imeni, vse v živni velikosti kinčijo med drugim to sprelepo sobo, ki je s posebno okusnem pohišjem nadána. — Šesta soba je bila ena zmed spavnic. Jako prostorna, visoka, snažna in zračna dvorana je to, v kateri se nahaja v treh verstah 100 ena od druge ločenih posteljic. Posteljnaki so železni. Vsak fantek ima pri posteljici polico za perilo, in kropilnico za blagoslovljeno vodo. Ob sredi sobe stoji kot na malem altarcu lepa slika brezmadeža spočete Device Marije, pri kateri gori luč, in tu dečki opravljajo vsкупno svoje jutranje in večerne molitve. Za ohranjenje reda ima v spavnici tudi en šolski g. brat svoje ležišče, ki je po mali premični steni prikrito. Tik spavnice je shramba za obleko. Vsaki fantek ima svojo odločeno številko, in po tej so zaznamovane vse njegove reči, tedaj tudi obleka, katera je pri vsih enako narejena; iz tamne tkanine. Na ovratnikih imajo nekateri male našive, po katerih se spoznava ali njihova odličnost, ali pa tudi maroga pomankljivega vedenja. — V sedmi sobi stoji osmero glasovirjev, v osmi pa so male orglje, fisharmonika in dva glasovirja, vse to deloma al za rabo gg. šolskih bratov samih, ali pa za podučevanje rejencev. — Deveta soba, v katero sem prišel, je dvorana za snaženje in umivanje. Kakor v spavnici, sem najdel tudi tu naj lepši in najnatančniji red. V veliki prostorni odpertih omari ima vsak fantek v predalčku pod svojo številko svojo brisalko, kertačico za zobe, kertače za osnaženje obleke in obutala, in tudi svoj glavnik. Po treh straneh pa ima prostorna dvorana ob stenah narejene široko-globoke plehaste žlebove, nad tistimi pa male pipe, iz katerih po odpertju curí hladna čista voda. Ko rejenci tedaj zjutraj opravijo svojo molitev, se pridejo lesëm snažit in umivat. Petdeset jih zamore hkrati pristopiti k vmivanju, in onesnažena voda odteka iz zgor omenjenih žlebov zopet po nalašnih skrivnih odtókih. — Dalje peljal me je prijazni g. prednik po šolskih sóbah, katere se naha-

jajo tîk ena druge, tako, da se iz ene v drugo lahko gre, in tudi skoz v duri vdeleni prizor lahko iz druge v drugo vidi. Da je tudi v učnih sobah vse potrebam najnovejših časov vgodno vravnano, in da se poleg tega kaže povsod tudi podlaga vérska, umé se samo po sebi. — Sóba III. realnega razreda vravnana je tako, da se v nji tudi eksperimentirati zamore; za kemični laboratorij pa služite dve drugi izbi. Zlasti dopadla mi je še tudi risarska dvorana. Osmero dvo-oken siplje obilno svetlobo v to zelo veliko in prostorno učilnico; po mizah se nahaja raznega orodja in modelev; stene pa so poopéte z mnogoverstnimi slikarijami, ki so opasane z okviri ter shranjene pod steklom. Tudi preskušensko dvorano (Prüfungssaal), domačo bolnišnico, kopališče, kuhinjo in obednico (v kateri je bilo ravno pogernjeno za 350 dečkov za večerjo) sem ogle dal. Povsod vlada tolika snaga in redovnost, da se mi je prav lahko verjetno zdelo, ko mi je prijazni g. prednik povedal, da o času kolere l. 1868 zmed 350 rejencev ni nihče vmerl.

Po pregledu obširnih poslopij podal sem se še na vert, ki je razdeljen v dvoje. Rejenci imajo svojega, in se ondi nahaja tudi telovadnica. Mnogo otročajev sukalo se je tu, in po vsem je bilo viditi, da biva jim v živahnem zdravem telesu tudi nepokvarjeni duh. Še lepši, se vé, je vert gg. šolskih bratov, ki je okinčan z Marijnim kipom, ima prijetne senčne hodišča, kjer vabi sladki tertni sad k okrepcilu. — Poslednjič sem se še podal, ker se je bližala noč in je bilo ravno pozvonilo k večernicam (sobota večer namreč je), na stranski kor mične in obilno razsvitljene vstavske cerkve. Rejenci, nastavljeni po prostornem cerkvenem središču, so se v jako krepkem čveteroglasju posobno prijetno družili orglam, in donenje petja, ki se je iz nad 300 gerl dvigalo na višave, živo spominjalo me je one naše slovenske pesme, ki se poje v visoki praznik presvete Trojice, in pravi v eni svojih kitic:

„Ko glas vodá je šum!“

Pri taki lepi in spodbudni božji službi se tudi nisem čutil, da sem zapazil pod korom mnogo občinstva, ki se je vdeležilo te spodbudne pobožnosti. Cerkev je namreč zagrajena pod korom tako, da je za zunajno občinstvo le tam dol prostor, in so rejenci sami za-se in čisto nemotljeni nastavljeni po središču njenem.

Toliko tedaj o cesarski sirotišnici. Se ve, da vsega na drobno nisem popisal in poštel, kar sem v nji vidil; memgrede si človek ne more vsega v spomin vtisniti tako, kakor bi rad. Rečem pa, da nikomur ne bo žal, kdor se potruði v ta vstav, zlasti pa učiteljem ne, ker jih tu marskaj podžiga k posnemi, zlasti to, kakošne učne pripomočke naj si prizadevajo priskerbovati za svoje šole, kar pogostokrat razun malega truda nič, ali le kaj čisto majhnega stane.

22. dan avgusta. (Cerkve: Pavlanarska, kapucinska, št. Peterska, katoliško-garnizonska in šottenska. Cesarska dvorna kapela. „Schmelzer“-pokopališče. „Schmelzer-Exerzierplatz“.) — Danes sem kot v nedeljo hotel koj na tešče zadostiti 2. cerkveni zapovedi, da bi imel celi dan čas za ogledovanje Dunaja. V pavlanarski cerkvi sem bil zjutraj ob 6. uri pri pridigi in sv. maši. Pridiga navadno na Dunaji terpi pol ure, in ko g. govornik sklene, izreče ljudstvo po vsej cerkvi hkrati in na glas: „Vergelt's Gott“, kar bi se po našem tolmačilo: Bog plačaj za razlagane verske úke. Pavlanarska cerkev, posvečena ssv. Angelom varhom, se nahaja v videnskem okraji, je bila nekdanj samostanska, in ima posebno izvrstne slikarije slovečih malarjev Rothmayr-a in Hess-a. — Poznej sem zaverstoma obhodil zgoraj navedene cerkve, ki se vse nahajajo v znótranjem mestu. Kapucinsko sem omenil že nekoliko o popisu njenih podzemeljskih rak. Cerkve te verste so si sicer zelo vse enake, vendar je dunajska nekoliko različna od družih, ima nekaj dobrih slik in zasluži toraj toliko bolj ogledana biti, ker vabi hkrati tudi k obiskovanju cesarskih grobnic.

Št. Peterska cerkev je skrita za enem naj lepših dunajskih tergov, kjer kažejo o delavnikih štacunske izložbe bogastev in lepotij od sile; menim namreč terg „Graben“, ki je v bližavi št. Štefanske metropolitanske cerkve. Iz srede terga „Graben“ tedaj pridemo skoz ozke ulice „Jungferngasse“ na št. Peterski terg, ki pa komaj zasluži to ime. Al cerkev, ona je lepa, kakor zopet morem reči, da je malo taci. Zgodovina nam pripoveduje, da je cesar Karol Veliki že l. 792 dal na tem mestu postaviti katoliško cerkvico. Cesar Leopold I. je ostarelo dal l. 1700. podreti, položil l. 1702 temeljni kamen sedajnemu krasnemu sve-tišču, katero je bilo l. 1712 dodelano. Zidarski mojster Fischer iz Erlacha si je postavil tudi s tem delom zmed mnogih drugih neminljivi spominek. V stavbi nekoliko videnski Karol Boromejevi cerkvi podobna ima tudi ta podolgo-okroglasto podobo, je opasana z 2 večjema in 4 manjšimi kapelami, vse pa je kronano z ogromno kupljo. Zidarska, zlatarska, kiparska, kamnoseška in slikarska umetnost so si podajale pri tej izvrstni stavbi v naj večji prijaznosti roko, in zagotovljen naj bo, da ne bo mu žal za korake, kdor si tudi njo ogleda. (Dalje prih.)

Letošnja šolska letina.

(Dalje.)

I. Del.

Zum erdkundlichen und geschichtlichen Unterrichte an unserer Anstalt. V nemškem jeziku spisal gosp. profesor L. pl. Gariboldi.

G. pisatelj govori tukaj od tako imenovanega rečnega poduka (Unterricht in den Realien) v ljudski šoli, ter pravi, da se ta poduk že začena z nazornim naukom, pozneje se pa vpleta med druge šolske nauke in se naslanja na šolske knjige. Potem pa pride g. pis. do vprašanja, kako naj se zemljepisje uči v ljudski šoli, ter odgovarja na to vprašanje s §. 58 zač. šol. post. 20. avg. l. 1870., po katerem se ima nauk o zemljepijski začeti z domačim krajem; k temu se počasi dostavlja toliko, da učenec naposled do dobrega ume zemljevid. -- Od tod se gre k širji domovini, k avstrijski carevini, katero mora učenec tudi poznati, potem k Evropi, k vesoljni zemlji in poslednjič še le k razmerju zemlje v vesoljstvu.

G. pis. tukaj pravi, da je dvoja misel o tem, kako se začena zemljepisni nauk. Tisti, kateri pravijo, da se ima zemljepisje začeti z domačim krajem, se opirajo na to, da se mora vselej uk začeti z posameznimi rečmi, potem se do splošnih pride. Otrok naj se le to uči, kar more sam zapopasti in nazorno videti, pozna naj poprej okolico rojstnega kraja, ko je enkrat v svojem obližji vidil gore in reke, mesto in deželo, bo razumel tudi to, kar bo slišal pripovedovati o drugih krajev, sicer bi ne imel pravega pojma od reči, katerih se uči.

Drugi pa pravijo, da otrok v domačem kraji ne najde vsega tega, kar bi imel vedeti in kar se mu pripoveduje.

To, kar otrok v domačem kraji vidi, ga dostikrat zapelje, da ima napačne pojme od stvari po svetu. V zemljepijski se marsikaj otrokom ne more poočitovati, rad pa verjame učeniku, ali sliki pred sabo, da je tako, dasiravno se mu ne more vsega dokazati. In tako je včasih potreba, da se splošne reči stavljajo pred posamezne, tedaj da se v zemljepijski začne z vesoljnim svetom, z matematičnim ali astronomičnim delom.

Potem g. pisatelj vzame v roko 4. nemško berilo (viertes deutsches Lesebuch) in drugo slovensko berilo, ter primerja njijni zemljepisni nauk s tem, kar je govorjenega od zemljepisnega nauka v §. 58 šol. reda. Tu najde različno postopanje.

V 4. nemškem berilu začne se nauk z matematičnim delom. 71. vaja ima obzorje, 72. ima stalnice in premičnice i. t. d.

G. pisatelj tukaj pogrša solnčni in mesečni mrak, tudi mu je od meseca to premalo, kar je povedanega v 71. berilu.

G. pisatelj pravi, da je od premičnic premalo od rimske poti pa kar nič povedanega. -- Pri fizikalnem delu pogrša morje in njegove dele. Pri političnem delu pa pogrša poglobitna evropejska mesta. V Avstriji pa najde preveč posameznih mest naštetih. (*Nemško berilo je namenjeno za vse cesarstvo, kar stanovalce ene kronovine ne zanimiva, naj se spusti, zanimiva pa toliko bolj stanovalce dotične kronovine.*)

Tretje berilo l. 1872 ima dva zemljevida; prvi obsega Evropo, drugi Avstro-Ogersko. Tukaj pa ne najde soglasja med zemljevidom in berilom, mesta, katere niso v bukvah, so v zemljevidu in nasprotno. (To bi bilo pač prav, da bi se vredilo, in da bi se v soglasji vredovali zemljevidi in berila.)

Še več pa ima g. pisatelj grajati nad 2. slovenskim berilom. Tu najde, da je zemljepisni nauk razdvojen.

„Spoznava sveta ne spada k zemljepijski, ampak je le vpeljava v naravo.“

Začenja se II. berilo kakor nemško berilo z obzorjem, pa ne razpravlja posameznih berilnih vaj tako natančno ali obširno, kakor nemško, in prestopi kmalo na praznike katoliškega koledarja. Tukaj g. pisatelj marsikaj pogrēša, n. p. ni naštetih vzrokov, zakaj da se luna spreminja, kako da solnce merkne.

V drugem delu, po naravoznanskem berilu pride še le pravo zemljepisje. — Tu zopet najde, da so berilne vaje v drugačnem redu, kakor v nemškem berilu, ali kakor to veleva učni red. — Kar se tiče posameznih vaj, mu nekaj vstreza; večina mu ni po godu. Palestina mu je odveč, kratka, pa bolj splošna karakteristika tujih delov sveta bi mu bila bolj po godu.

G. pisatelj praša na dalje, zakaj da med knjigami, katere so v enem razredu, ni ga soglasja zastran sisteme? Potem mu je premalo berila za znanje ožje domovine (Kranjske). (*Berilo je namenjeno za slovenske šole; menda tudi drugod, ne le po Kranjskem, kar g. pisatelj zahteva za Kranjsko, zahtevati smejo tudi drugi slovenski kraji, in učitelj bi že vedel odbrati tvarino za tisti kraj potrebno.*)

Dalje g. pisatelju jezik v 2. berilu ni všeč (*učiteljem nekega okraja so bili to tiskarni pogrēški, a gosp. profesor to razločuje, kar je pomota, kar je poprava*). Drugemu berilu je pridjan tudi zemljevid, na katerem ni najti krajev, ki so v bukvah, in nasprotno, pa še pisava na obeh se ne vjema. — *Neprilichnosti poslednjič omenjene izvirajo naj več od uprave naših šolskih oblastnij, od centralizovanja; vsaka stvar, vsake bukve morajo na Dunaji poterjene biti, sicer se ne smejo vpeljati, tako se zgodi, da se bukve n. p. v Ljubljani spisane pošljejo na Dunaj v presojo, tam jih dobi v roko presojevalec, kateri ima druge misli od pisatelja, ali se pa n. p. nekomu da izdelati zemljevid, drugemu bukve, ta dva zopet ne vsta drug za drugega, in tako se zgodi, kar g. pisatelj omenja, da je na zemljevidu drugačna pisava, kakor v bukvah i. t. d., ker se zgodi, da tisti, kateri je stvar imel izdelati prvi, odstopi, ali kakorgod si že bodi in delo drugi dobi v roke.*

Kar g. pisatelj govori od zgodovinskega poduka, poterdil mu bode vsak, samo to je treba pomisliti, da drugo berilo ne more vsega obsegati, kar g. pisatelj tirja, potrebovali bi še 3. slovenskega berila. Drugo berilo je v nekaterih krajih, posebno kar se tiče drugega razdelka „Spoznava sveta in narave“ za otroke pri 10. letih pretežko. Ko bi bila II. in III. berilo lepo v soglasji izdelano, potem bi morda bilo vstreženo g. pis. zastran zemljepisja in zgodovine.

Pred vsem pa bi se mogli ti nauki tudi po 4razrednih šolah slovenskim otrokom, kateri so v veliki večini, slovenski razlagati. Koliko bo slovenski otrok, ako tudi nekaj nemščine lomi, od vseh teh reči razumel? Da bi pa bili učitelji zmožni, to lepo in pravilno slovenski razlagati, bi se mogli sami to poprej učiti. Drugo so vse lepe besede, a ne pomaga nič, kar človek sam nima, pa dati ne more. — Ko slišim vse te lepe reči Slovincem razlagati v nemškem jeziku, se mi to ravno tako vidi, kakor da bi mi kdo kazal lepe zaklade, a od tega pa mi ne hotel nič privoščiti. Sicer je pa zastran beril pisal tudi „Uč. Tov.“ l. 1868 v sestavku „Zgodovina v ljudskih šolah“. (Takrat še ni bilo vpeljano sedanje 4. Lesebuch, katero je veliko pretežko v pisavi in slogu za učence na taki stopnji, kakor so navadno v 4. razredu ljudskih šol.) — Čestitali bi pisatelju, ter ga v zvezde kovali, kdor bo pisal berilo, da bi vsem vstrežalo.

Šolsko poročilo narodne šole v Ljutomeru o šolskem letu 1872-1873 nam kaže lep napredek te šole pod vodstvom nadučitelja g. Ivana Lapajne. V poročilu nahajamo dva zanimiva spisa: „Ljutomer in njegova okolica. Krajepisna črtica,“ ino „Priateljska beseda starišem“. Oboje spisal J. Lapajne. Na šoli podučujejo 4 učitelji in podučiteljica in ena učiteljica, gčna. Ema Toman-ova. Učni jezik na narodni šoli je slovenski; v 1. realki slovenski in nemški. Nemščina pa je bila v 3 viših razredih narodne šole učni predmet. Kmetijstvo se je v 3. in 4. razredu kot samostalen predmet podučevalo; na šolskem vrtu je zasajenih okolo 4000 jabelčnih in hruševih, 2 in 3 letnih divjakov, nekaj se jih je že pocepilo; sè svilorejo so se učenci in učitelji pečali. V ženskih ročnih delih so učenke lepo napredovale, učile so se tudi plesti, vesti itd. Z vsem je šolo obiskovalo 260 učencev in 173 učenk, 1. nižjo realno pa 13 učencev.

Dopisi in novice.

Iz Celovca piše gg. učiteljev nekdo iz kmetijske šole med drugim to-le: V šoli smo zjutraj od 8. do 10. ure, te ure so odmenjene kemiji in fiziki. Profesor Rajmund Sauer predava prav dobro omenjene predmete. Ravno ta profesor boede imel tudi pozneje kmetijstvo in čebelorejo. Popoldan imamo pa od 3. do 4. ure teoretično sadjerejo, od 4. ure naprej pa praktično sadjerejo. Se ve, tukaj nas vleče kake $\frac{3}{4}$ ure daleč na vert. To pa predava neki g. Frei, vertnar deželne sadjerejne šole. Sicer imamo tudi izlete na bližnja posestva in tovarne. Tako n. pr. pojdemo jutri »nach Unterbergen« dve in pol ure, kjer so imenitne tovarne in pivarne. Toda taki izleti so za-me jako težavni, ker moji »šimelni« niso kaj navajeni po velikem prahu in o vročini hitro se gibati. So pa tudi dragi, ker navadno eden kaj zahteva, kar potem druge boli, če ne drugzega, vsaj žep. In to je poglavitno. Dobili smo premalo, kajti tukaj je vse jako drago, in mi moremo malo jesti (da ne rečem stradati). Prosili smo zarad tega dež. šolski svet denarne podpore. Naj že bode, kakor hoče. Odrinili bi danes raje, kakor jutri. Sicer je pa Celovec z okolico vred prav prijazen, mesto celo lepši, od bele Ljubljane.

Cerkvena godba in petje je pa tukaj sploh slabo. Nekteri koroški učitelji so prav prijazni in verli tovarši. Sicer ni drugzega tukaj posebno znamenitega, kar bi nas učitelje zanimalo, kakor šolska poslopja, ktera so res veličastna in ne le kinč Celovcu, ampak tudi ponos celi Koroški deželi. Ljubljana naj se sramuje in skrrije s svojo robo.

Obširniše mislim pisati, kedar pridem domu, ako ti bode všeč. (Prosimo. Vr.)

Iz Ljubljane. † Anton Lésar, profesor verstva in slovenščine na c. kr. visi realki v Ljubljani, tajnik »Slov. Matic«, slov. pisatelj in eden glavnih stebrov prave slovenske stranke, je po dolgem bolehanju za želodečnem rakom umerl 31. avgusta, še le 49 let star. Delavnost njegova pri »Matici« je bila taka, da ga smemo dušo Maticno imenovati. V miru naj počiva!

— G. Fr. Vodopivec, goriško-okolični in sežanski okrajni šolski nadzornik, je napravil — kakor je iz obravnave posl. sesije našega dež. zbora znano — zemljevid goriško-gradiščanske grofije za na steno v prid ljudskim šolam. Po nasvetu strokovnjakov v Beču je prišel ta zemljevid v razstavo in dobil zdaj častni diplom.

(Gl.)

Premembe v učiteljskem stanu.

G. Martin Zarnik iz Krope v Ternovo (Ill. Feistritz), in g. Franjo Bevk v Šentvid pri Berdu (začasno).

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Štajerskem: Na dvorazredni ljudski šoli v Mozirji ste izpraznjeni ti službi: služba nadučitelja z letno plačo 500 gld., 50 gld. nagrade in prostim stanovanjem. Služba podučitelja z letno plačo 300 gld. in 100 gld. priklade.

Prosilci naj svoja pravilno obložena, tudi znanje slovenskega jezika dokazujoča prosila izroče do 2. oktobra t. l. krajnemu šol. svétu v Mozirji.

Okrajni šol. svét Gornji grad, dné 15. septembra 1873.

Na Kranjskem. Natečaj za učiteljske službe na ljudskih šolah v Postojni, Vipavi, Sturiji, Budanji, Planini, na Vremu in v Postenji se podaljša do 21. sept. t. l.

Opomni se, da za dvoje služeb v Postojni in Vipavi je nasvetovanih po 500 gld.

C. k. okrajni šolski svét v Postojni, 26. avgusta 1873.

V kranjskem šolskem okraji: služba učitelja na novo osnovanih šolah v Mavčičah z letno plačo 400 gld.; prošnje do 25. septembra; v Olševku z letno plačo 400 gld.; prošnje do 8. oktobra 1873 pri c. k. okrajnem šolskem svetovalstvu v Kranji.

V novomeškem šolskem okraji: služba učitelja v Ajdovci, prošnje do 25. septembra na c. kr. okrajno š. svetovalstvo v Rudolfovem (Novem mestu).

V kočevskem šolskem okraji: služba nadučitelja v Loškem potoku (Laserbach) z letno plačo 500 gld.; služba učitelja pri enorazr. šoli v Morovcu (Morobitz) z letno plačo 450 gld.; služba učitelja pri enorazr. šoli v Gotenici (Götteniz) z letno plačo 400 gld.; službe podučiteljev: v Lašičah, Ribnici, Sodašici, pri Stari cerkvi (Mitterdorf), vsaka z letno plačo 400 gld.

Prošnje se oddajajo pri c. k. okrajnem šolskem svétu v Kočevji do 15. septembra.

V Istriji. V Jelšanah se oddaja služba učitelja z letno plačo 400 gld., za orglanje posebej 90 gld. V orglanji izurjeni imajo prednost. Prošnje do 30. sept. t. l. pri c. k. okrajnem š. svetovalstvu v Voloskem.

Na Goriškem. Učit. služba III. verste v Stijaku, IV. verste na Barki, v Gabrovici, v Kazljah in v Vojšičici, podučit. II. verste v Sežani. Prošnje se vsemi dokazi učiteljske sposobnosti in dosedanjšega službovanja naj se najdalje do 25. septembra t. l. pri dotičnih krajnih šolskih svetih oddajajo.

Učiteljske preskušnje (Lehrerbefähigungsprüfungen) se začinjajo 10. oktobra. Spraševanci naj se oglašé skrajni čas do 1. oktobra; kdor se pozneje oglasi, se ne sprejme.

Čestitim gospodom učiteljem, kateri so moji nepozabljivi soprogi slednjo čast skazali, posebno pa še vrlim gospodom učiteljem kranjskim, bivajočim v kmetijskej napredovalnej šoli v Celovci, za miło petje na grobu predrage ranjke, izrekam naj srčnejšo zahvalo.

Pri sv. Jakobu pri Celovci, dné 2. septembra 1873.

Franjo Podobnik, učitelj.